

Neem humor serieus!

Door Erik Dries

Humor moet serieus genomen worden, dát is het uitgangspunt van dit artikel. We beperken ons tot de in liedvorm gegoten humor bij de carnavalsliederen. De mensen die carnaval vieren kennen een lange traditie van een soort van humor. Zij zingen gerust hardop liederen met teksten als ‘mijn tante heeft een olifant , ret tet te rettetetet, hij slaapt in het ledikant, ret tet te rettetetet’ of ‘Lou, er ligt een lijster in de la; het zal wel voorjaar wezen’. Zij generen zich daar niet voor, integendeel, vaak trekken zij alle registers open. Maar ook deze humor heeft betekenis, en vaker wél dan niet zelfs een diepe betekenis. Ik neem enkele van deze zogenaamde carnavals hits en geef een korte toelichting. Ik toon aan hoe de ‘geinige’ verpakking levenswijsheid, filosofie en/of actuele wereldproblematiek heeft.

Eén van de klassiekers begint met de vraag: ‘Mien, waar is mijn feestneus?’

Ik ga even voorbijgaan aan de praktische en realistische kant van deze opmerking. We kunnen al snel aanvoelen dat hier ook iets anders speelt. We krijgen hiermee de opdracht om ook te genieten van dit leven ondanks alles wat dagelijks op ons afkomt. Het leven blijft prachtig. En, en dit is ook mooi subtiel weergegeven: we kunnen dit niet alleen, je hebt de ander (‘Mien’) daarbij nodig.

Van dezelfde auteur is trouwens ‘Vogeltje, wat zing je vroeg!’

Een min of meer verborgen oproep om meer aandacht aan de natuur te schenken, en mogelijk zelfs een herinnering aan de kloostertraditie om met de eerste gebeden te beginnen om vier uur ‘s morgens.

Van een andere orde van grootte is ‘Kadinke dinke danke dinke’. Hier schijn sprake te zijn van tongentaal. Alleen ingevoerden begrijpen het lied en kunnen zich er helemaal door laten wegvoeren in hogere sferen. Professor van

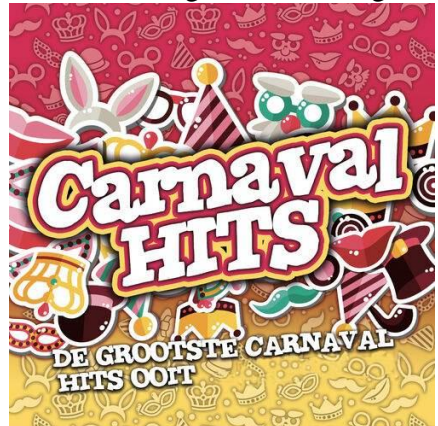

Geenkwaadbewust legt een relatie met zen (geenkwaadbewust e.a., 2009). Op het eerste gezicht enigszins verwant met de vorige is 'Kedenge deng kedenge deng kedenge denk oehoe'. Maar zorgvuldige bestudering van tekst en melodie laat vrij snel begrijpen dat dit een oproep is om vaker de trein te pakken. Dus waar het vorige lied de mystieke kant van bijvoorbeeld Quakers zal aanspreken, is dit lied meer geschikt voor de tot actie geneigde genootschapsleden.

In die zin kunnen we ook 'ik heb grote bloemkoleh, hele grote bloemkoleh' en 'Pizza, pizza, even wachten' scharen onder de praktijkgerichte liederen c.q. oproepen. Met 'ik heb grote bloemkoleh' wil de zanger uiteraard gezonde (zelfgeteelde) voeding promoten. En 'pizza, pizza, even wachten' kan heel goed (en WIL heel goed) begrepen worden als een oproep om even na te denken voordat je de gemiddelde met veel e-nummers gelardeerde wegwerppizza consumeert.

Meer politiek gerelateerd, maar toch ook met een geweldige relativering, is het recente 'Naar links, naar rechts'. De bijbehorende primitieve dans, of misschien correcter bewegingsimpulsen, worden vaak door grote groepen van carnavalsvierders, maar ook door die hier niet aan meedoen, uitgevoerd. De dans zorgt daarmee voor een gevoel van onderlinge verbinding. Het lichaamservaren van de dans geeft besef van tijdelijkheid van grote woorden en kortetermijndenken dat veel politici tentoonspreiden.

Meer intiem is het 'Heb je even voor mij, maak wat tijd voor me vrij'. Een oprechte en eerlijke vraag die te vaak zónder woorden wordt gesteld. Hier toont de in luchtigheid verpakte serieuze boodschap zich weer op een heel ander manier.

Voor nu willen we eindigen met een persoonlijk als meest diep ervaren lied. Toen hij het lied voor het eerst hoorde, ging er een schok van herkenning door mij heen. Bespreking in diverse werkgroepen en workshops leerde mij dat dit gevoel bij meerdere onderzoekers is opgetreden. In die zin is het een

gevaarlijk lied: de ervaren emotie en zelfs de herinnering daaraan kan het objectief onderzoek in de weg staan. Het lied wordt echter door diverse gerenommeerde wetenschappers beschouwd als ‘de kern van carnaval’ (grijpgraag e.a. 2016) of ‘de dragende kracht van het feest onder de grote rivieren’(ikkannietmeer e.a. 2012). Het is daarom dat we het met enige schroom en waarschuwing de eerste regel van de tekst tóch opnemen in deze aanzet: ‘Weet je wat ik het liefst zou willen zijn? Een bloemetjesgordijn.’

*Weet je wat ik het liefst wil zijn?
Een bloemetjes gordijn*

Boven 'de grote riolen', zoals Van de Laar het noemt, wordt amper begrepen wat voor 'kwaliteitsfeest' het carnaval is. Dus begrijpt dat deel van Nederland niet hoe goed Wim Kersten is, alsmede de ware diepgang van het carnavalslied. 'Het Bloemetjesgordijn verwijst naar de essentie van het carnaval', zegt de conservator, met uitzicht op een geschilderd portret van Kersten. 'Laat maar lekker waaien, laat maar wapperen, zoals dus een gordijn. Het is de tijd om je te uiten. Als geen ander wist Wim, als de vader van het Oeteldonkse lied, dat gevoel te vertolken. Zo was hij, in al zijn vrolijkheid.' (Ko de Laat van het Nationaal Carnavalsmuseum)

Discussievragen:

- 1. Deel je de mening dat de liederen van de carnavalsvierders van vóór het jaar 2000 méér diepgang bevatten dan de liederen ná 2000?*
- 2. In hoeverre kan jij je vinden in de uitspraak: 'carnavalsvierders pikken de diepere betekenis van genoemde liederen niet bewust op maar wel onbewust.'*
- 3. Kan humor de wereld vooruit helpen? En zo ja, hoeveel procent van het dagelijks leven dient een mens van gemiddelde standaard te besteden aan 'het oprullen der mondhoecken' (ooitmaarnuniet e.a., 1908)?*